

MARTA

Marija kienet ilha toqgħod f'dawk l-inħawi tliet snin. Żewġha, John, kien telaqha xahar wara ż-żwieġ u rabbiet lil uliedha waħedha. Clint kien tweled qabel iż-żwieġ u Sabrina tmien xhur wara. It-trejqa li kienet toqgħod fiha kienet waħda dejqa u qasira. Kull ma kienu joqogħdu fiha kienu hi u l-ġâra ewlenija tagħha, Marta.

Dik l-għodwa kienet waħda sabiħa u Marija ħarġet is-sellum biex taħsel it-tieqa antika li kellha tagħti għal barra. It-tieqa kienet kbira u kellha tixxabat biex tagħmel in-naħat ta' fuq tagħha. Moħħha mistrieħ li ħadd m'hu qed jaraha telgħet fuq ponot ta' subgħajha u lefġet kull rokna tagħha mimlija bit-trab. Dik l-għodwa kienet ukoll waħda minn dawk il-ftit fejn Marija ħassitha tajba u kwaži kwaži anke bdiet tkanta minn taħt l-ilsien, għalkemm xi kultant titqanzah xi ftit biex tilħaq it-trab ostinat li kien inġema' fil-kantunieri. Għal darba, moħħha donnu kien mistrieħ.

Iżda donnu dan is-skiet ukoll ma kellux idum. F'daqqa waħda tħoss nifs kbir warajha. Marija nħasdet. Żammet sew mas-sellum u ħarset lura. Bilwieqfa taħtha, bla ma jgħid kelma, sabet ġuvni pulit, liebes il-ġlekk, jistennieha dduer ħalli tkellmu. Ħaddejn Marija f'daqqa waħda ħmaru. Ġabret id-dublett ma' koxtejha u bdiet nieżla s-sellum, tlaqlaq biex jiskuzaha talli ma ndunatx bih. F'nofs sekonda għaddew għadd ta' ħsebijiet minn moħħha. Kemm kien ilu hemm? Lil min kien ġie jżur? Min kien? Għalkemm il-preżenza tiegħu fit-trejqa żgur li ma kenitx mistennija, almenu l-bixra tiegħu kienet ta' wieħed pulit u xejn aggressiva.

Il-ġuvni qalilha li ma kellhiex għal xiex tinkwieta u staqsiha jekk hemmhekk kinetx toqgħod waħda jjisimha Marta. Dlonk urietu l-bieb tagħha u marret tħabtilha ħalli tara kinetx id-dar. Marta damet ma wieġbet.

Hi wkoll kienet mara waħedha trabbi żewġt ulied. Kienet kwaži daqsha miż-żmien, tmienja u għoxrin sena, iżda kellha 'l ommha tgħinna ssostni lil uliedha. Kull meta Marija kienet taħseb dwar dan kienet taqbadha dieqa kbira. Missierha kien mejjet u ommha ma riditx taf biha aktar wara li kienet iżżewġet lil John. Kienet qaltilha li ma kellhiex ħajja twila miegħu u meta ġara hekk flok ma waqfet ma' bintha aktar għajritha li kellha raġun u li ma tridhiex wara biebha. Kienet din parti mir-raġuni għaliex kienet ġiet tgħix f'dan ir-raħal fejn ma kien jafha ħadd. F'daqqa waħda qabditha kurżità kbira tkun taf min kien dan ir-raġel sabiħ li kien ġie jżur lill-ġâra tagħha din l-għodwa u jekk kinetx l-ewwel darba li kien ġie jżurha. Iżda dawn il-ħsebijiet kollha kellhom jistennew għar-risposta għaliex wara ftit tal-ħin, Marta dehret fil-bieb, b'wiċċha miżbugħ, liebsa lbies sabiħ bħalma qatt ma kienet ratha qabel.

Marija qaltilha li r-raġel staqsa għaliha u Marta rringrazzjatha mill-qalb. Marija tħawdet mill-ġdid u reġġgħu ħmarulha ħaddejha taħseb li l-preżenza tagħha ftit li xejn kienet mixtieqa u li kienet qed tindaħal iżzejjed fejn ma jesagħħiex. Il-ħarsa ta' għajnejh kienet ta' wieħed li apprezza l-preparazzjoni ta' Marta għal-laqgħa tagħha miegħu. Kienet ta' wieħed li fl-aħħar irnexxielu jakkwista xi haġa tajba, sabiħa u li kien qed jistenna bil-ħerqa li jkompli japprezzaha iktar mill-qrib.

Għalkemm ftit li xejn kellha fejn tiskappa bid-djuqija tas-sqaq, Marija rat kif għamlet biex toħroġ minn dik in-nassa li kienet inqabdet fiha. Bil-fixla li qabditha ma setgħetx tkompli tnaddaf it-tieqa. B'ċertu paniku qabdet is-sellum u l-barmil tal-ilma u daħħlithom ġewwa. Telqithom wara l-bieb, għalqet it-tieqa minn ġewwa u ntefġet fuq is-sufan. L-esperjenza kienet ħawditha. Mill-privatezza tas-sqaq fejn setgħet tkanta u tilbes kif trid f'daqqa waħda sabet raġel barrani josservaha fil-kwiet. U f'daqqa waħda mtliet tqanqiliet li kien ilha mat-tliet snin sħaħ ma tesperjenza meta tħares lejn raġel. F'għajnejh kienet dehret ħarsa ta' apprezzament, ta' interess, donnha ... ta' mħabba. F'daqqa waħda f'qalb Marija tqanqlu wisq emozzjonijiet. Minn mistħija, għal konfużjoni, għal biża' ta' x'kien qiegħed jagħmel warajha u għal xiex ma tkellimx, għal imħabba, għal apprezzament ta' raġel, għal tama ġdida li kienet għadha l-istess mara li kienet, u fl-aħħar ... għal għira. Iva ... għira. Għira u mistħija ġdida ġejja mill-fatt li Marta kellha ġuvni bħal dak jistaqsi għaliha u hi le. Għira għaliex il-ġuvni qabadha liebsa ikrah mentri ra lil Marta liebsa pulit. Xmara ta' emozzjonijiet li għal ftit waqtiet deheru inkontrollabbli.

Dik l-għodwa bexxqet it-tieqa biex tipprowa tinzerta lil dak ir-raġel ħiereġ mill-ġdid mid-dar ta' faċċata. Damet fil-kmamar ta' quddiem tad-dar għal ħin twil iżda ma lemħitux. Ħassitha qisha tifla żgħira xħin

telqet tiġri lejn it-tieqa fi x'hin Marta ħarġet l-ikel tal-qattusa. Izda l-kurżita' kienet għelbitha u għelbitha bil-kbir. Ma setgħetx tagħmel mod ieħor. Kellha xi mistoqsijiet f'moħħha, fosthom kemm dak ir-raġel barrani kien ser idum għand Marta, li kien qabilha ssolvihom aktar milli toqgħod thewden fuqhom. Marija ppruvat tikkonvinċi ruħha li dak kien xi mpjegat ta' xi kumpanija li kien ġie darba biss jew xi tabib. Kien x'kien donnha li Marija ma ridetx tisma' biss kelma waħda ... li l-ġâra tagħha kienet sabet il-wens ta' raġel daqshekk żgħażuġ u sabiħ u hi le. Xtaqet li dak l-isqaq jibqa' kkundannat għall-miżerja ta' nisa bħalha. Għal nisa żgħażaġh jgħajtu mat-tfal waħedhom u jonxru hwejjeġ antiki fejn ma jarahom hadd.

Izda għalkemm Marija stenniet għal tul ta' hin ir-raġel baqa' ma ħariġx. Żgur li dam aktar minn siegħa. Leħqet naddfet is-salott kollu, farfret l-għamara u s-sett tat-televiżjoni, ħadet kafè, u baqgħet f'it tissemma' fil-kwiet b'għajnejha magħluqin. Kollu għalxejn. Kellha ċċedi u tmur fil-kċina, in-naħa ta' ġewwa tad-dar, u tibda ssajjar l-ikla ta' nofsinhar.

Għal dik il-ġurnata l-esperjenza ta' ġos-sqaq kienet ħawditha. Damet xi ġimgħa ma nzertat lil Marta ħierġa mill-bieb. Ippruvat teħdilha minn moħħha izda għalxejn. Kien biss wara xi xaxar li dak il-ġuwni reġa' ssemma' bejniethom. Kien jismu Raphael u kienet iltaqgħet miegħu meta kienet qed tagħmel ix-xirja mat-tifel iż-żgħir. Kien skrivan u xtaq jibqa' ħabib tagħha. Kien għalhekk illi kien ġie hawn dik l-għodwa.

Għalkemm Marta kienet ikkonfermat l-akbar biżà ta' Marija – li l-ġâra tagħha kienet sabet imħabba ġdida qabilha, Marija donnha ndunat li wara kollox ma kienx għadu daqshekk importanti għaliha. Ma laħqux għaddew jumejn illi ma reġgħetx rat lil Raphael fis-sqaq. Din id-darba tbissmitlu b'ċerta kunfidenza u baqgħet ħierġa lejn it-triq.

Minn dak iż-żmien lil hemm ħarset Marija wkoll dehret tbiddlet. Jew bi sfida, jew b'għira, ħarsitha donnha wkoll bdiet tfittex l-imħabba fl-irġiel li bdiet tiltaqa' magħhom kuljum. Ma damitx wisq tfittex għaliex Godfrey, li kien ilu li tefa' għajnejh fuqha, reġa' stedinha toħroġ miegħu bit-tfal b'kollox u din id-darba aċċettat. Godfrey kien jaħdem f'ħanut qrib id-dar tagħha u għall-bidu kienet tħossha ffortunata li f'nofsinhar seta' jiġi s'għandha faċilment. Izda wara xi sena l-affarijiet inbidlu. Godfrey beda jerfa' jdejh fuqha. Mill-ewwel darba li refa' jdejh fuqha kienu għaddew xahrejn meta darba tidhol id-dar u ssibu qed isawwat lit-tifla. Miblugħa reġgħet ħarġet tiġri mid-dar u marret dritt għand il-pulizija. Irnexxielha żżomm lil Godfrey milli jkellimha izda wara dan iż-żmien kienet saret tibza' toħroġ mill-bieb 'il barra. Klara tal-ħaxix kienet tqabbad it-tifla l-kbira tagħha teħdilha t-tfal l-iskola kull filgħodu u twassliha x-xirja d-dar. Kien żmien ieħor kiefer li għadda mingħalija meta darba fost l-oħrajn semgħet li Godfrey qed joħroġ ma' mara oħra u kien sejjer joqgħod barra r-raħal.

Minn mindu saret taf b'dan donnhom l-affarijiet inbidlu. Il-biża' tagħha donnu batta u rabbiet kuraġġ ġdid. Bdiet toħroġ fi-għaxijiet wara l-bieb fuq sigġu. Matul l-ewwel ġimgħa Raphael xejrilha darbtejn u b'ħarsa ta' mistħija daħal għand Marta wara li ħabtilha darba bil-mod fuq il-bieb. Izda t-tielet darba li kienet wara l-bieb, għal xil-ħamsa ta' wara nofsinhar ġie raġel ieħor. Dan kien jidher raġel b'saħħtu ħafna u mismut bix-xemx. Marija ħasbet li kien xi ħaddiem tal-id li kien ġie jieħu ħsieb xi affarijiet milli kienet xtrat Marta. Darba kienet qaltilha li ommha kienet mietet u li kienet wirtet xi haġa. Minn dak iż-żmien 'l hawn Marta kienet biddlet ħafna mill-għamara u saħansitra l-bieb ta' barra kienet għamlitu tal-kewkba. Ġieli kienet tistieden xi nies id-dar u saħansitra anke fis-siġħat ta' billejl ġieli semgħet in-nies fis-sqaq. Fejn tidhol Marta, Marija ma setgħetx qatt tibda. Għalkemm bħalha kellha trabbi t-tfal waħedha kienet sabet xorti. Raphael dejjem baqa' jiġi u kienet għamlet ħbieb ma' nies oħra. Kienet tidher ukoll li l-flus li ħallitilha ommha kienu ġew fiż-żmien l-iktar li kellha bżonnhom.

L-istorja tagħha kienet waħda aktar sfortunata. Godfrey f'it kien taha flus u spiċċa jsawwatha. Wara ż-żmien sabiħ tal-bidu ġie morr iktar minn ta' qabel. Izda lil Marta donnha ma kinetx baqgħet tikkompeti magħha aktar. Donnha kienet qatgħet qalbha li jkollha l-istess xorti tagħha. Donnha li għal xi raġuni stramba deħrilha li aħjar tqisha bħala ħabiba tagħha. Wara kollox għalkemm qatt ma għenitha, u f'it li xejn kienet tkellimha, qatt ma wriet li kellha xi haġa kontra tagħha.

M'għaddiex wisq żmien u Marija reġgħet bdiet toħroġ sewwa mid-dar. Infermier mill-isptar darba kien iltaqa' magħha l-Belt u stedinha tmur tieħu kafè miegħu. Spiċċaw qattgħu nofs ta' nhar flimkien u tant damu li kellu jwassalha biex tilhaq it-tfal ħerġin mill-iskola. Ħallimha fil-bidu tas-sqaq u hi u dieħla nzertat raġel ħiereġ minnu. Marija donnha beżgħet għax ma kenitx taf x'kien qed jagħmel hemm. Kienu

għadhom kif serqu lil waħda fit-triq ta' hdejjhom u kulhadd kien beżgħan. Iżda din il-ġrajja wkoll għaddiet bħall-oħrajn għalkemm Chris, l-infermier, baqa' jiltaqa' magħha.

Għall-bidu tar-relazzjoni ma' Chris kienet reġgħet sabet ferħ ġdid. Kien xi kultant saħansitra jsewwilha xi affarijiet imkissrin li kien ilha tissaportihom snin. Il-bieb tal-bitħa, l-ixkaffa tal-bank tal-kċina u s-sink tal-bitħa. Donnu ried jgħinha. Iżda dlonk indunat kemm kien iħobb il-flus. Kien iqatta' granet sħaħ il-ħdud ġod-dar tagħha u jiekol hemm u qatt ma ħareġ it-tfal bil-karozza. Darba kellmitu fuq hekk u ġab skuża. Beda għaddej iż-żmien u beda joħroġ il-veru karattru tiegħu. Donnha bdiet tarah wisq passiv quddiem it-tbatija kbira li kien jaraha tgħaddi minnha biex tmantrni lil uliedha. Darba John ma tahiex il-manteniment għal xahrejn sħaħ. Kellha tiġġieled il-battalja kollha waħedha qisu hu ma kienx hemm u meta ma kellhiex biex tħallas lil avukat ma għeniex. Dik l-għodwa l-avukat ukoll deher irrabbjat ħafna li ma kellhiex biex tħallsu. Kliemu xejn ma kien għoġobha. Kien beda joqrob lejha u jgħidilha li n-nisa jieħdu dejjem u ma jagħtu qatt. Bid-disperazzjoni kif ukoll bil-qrubija ta' wiċċu lejn wiċċha spiċċat żbaljat. Chris donnu nduna malli ra wiċċha wara li reġgħet iltaqgħet miegħu l-Belt. Staqsija biex ħallset lill-avukat u tant baqa' jirrepeti l-istess kelma li fl-aħħar kellha tammetti. Chris siket f'daqqa. Dahar dahru lejha u minn dakinhar 'il quddiem qatt ma ratu aktar.

Reġa' ġie żmien diffiċli ieħor fuqha iżda ma kienx l-uniku wieħed. Għalqet l-erbgħin u l-ħamsin sena. Tama ftit li xejn kien għad baqgħalha fil-ħajja. Iżda għallanqas iż-żmien kien kabbar lil uliedha u ma kinux għadhom jiddependu fuqha. Għalkemm kien hemm ħafna mumentu fejn Marija ħasbet li kienet sabet lil min jagħtiha kenn qatt ma rpiljat. Marta, min-naħa l-oħra, baqgħet dejjem tistagħna. Il-flus kienu pattew għas-solitudni u lllum il-ġurnata s-sqaq kien mimli bil-viżitaturi. Tal-frigġ, tal-kuker, tas-supermarket, il-ġardinar, il-bajjad, il-mastrudaxxa, u saħansitra ta' l-elektrixin kienet iġġibhom għal kull nitfa xogħol li tinqala'. Mentri qabel is-sqaq kont tiegħu qatgħa ssib in-nies fih, minn mindu Marta wirtet, il-ħaddiema donnhom kienu jagħmlu kumpanija anke lil Marija.

Biż-żmien Marta sa xtrat karozza u lit-tfal għallmithom kull ma xtaqu. Ġieli kienet tistħi tara lil Clint u Sabrina jtkellmu magħhom fis-sqaq. Il-ħwejjeg ta' fuqhom kienu biżżejjed biex juruk li t-fal tagħha għexu ħajja diffiċli. Fis-skiet ta' kamriha min jaf kemm-il darba kisret moħħha fuq x'setgħet tagħmel biex tgħinjom aktar. Clint kien beda jaħdem għax ipprefera l-flus mill-iskola. Sabrina donnha kien għadha ma qatgħetx qalbha. It-tfal ta' Marta kien impjegahom Raphael.

Kemm Marija kif ukoll Marta fittxew is-sabar minn raġel għall-ieħor. Wara Chris, Marija donnha ma baqgħetx tagħti kunfidenza żejda lil min jittamaha. Mentri għal Clint u għal Sabrina, Godfrey u Chris kienu 'iz-ziju' kull min ġie warajhom qatt ma għamel granet d-dar tagħha u kien biss 'ħabib'.

Marta qatt ma kienet titkellem żejjed. Iżda mhux l-ewwel darba li Marija rat irġiel oħra deħlin għandha, anke fis-siġħat ta' billejl, xħin ma kienx ikun hemm Raphael. Marija qatt ma qalet xejn għax wara kollox ma kienx affariha. Ħaġa waħda qatt ma kienet fehmet ... Il-għaliex Raphael qatt ma għex ma' Marta. Donnu li bejn iż-żewġ ġirien id-destin ma kienx daqshekk imbiegħed wara kollox. Iżda mentri waħda għexet ħajjitha kollha fit-tqanċiċ, l-oħra donnha kienet sabet sabar, iktar milli f'raġel, fil-flus.

Lil Marta, wara kollox, kienet tirrispettaha. Qatt ma kienet minn ta' ġewwa magħha iżda ma kinitx xi mara qarrieqa. Chris kien għamel żmien jipprova jdaħħlilha f'rasha ma tafdahix. Dan għaliex mentri Marta kienet tgħid li kellha ħutha u ommha, Chris kien assiguraha li kien jaf lil Marta iżgħar u kienet tifla waħedha. Kien qalilha wkoll li ommha kien ilha mejta żmien twil. Iżda, wara kollox, ma tantx kienet tagħti kasu għaliex sikwit kien iħobb jagħti l-impresjoni li dejjem jaf kollox fuq kulhadd.

Iż-żmien gerbeb fuq li gerbeb. Darba waħda Marija ddeċidiet li titla' sal-Barrakka ta' Fuq wara nofsinhar. Poġġiet bilqiegħda fuq bank u l-anzjan ta' hdejjha beda jpaċpaċ magħha bla ma jafha. Malli qattli minn fejn kienet, bla ma ħares lejha, qalilha li darba kellu l-inkwiet mat-tifel għaliex kien qed jitla' għand waħda toqgħod 'l hemmhekk. Qalilha li kien qed jagħmilha ma' xi ġuvintur mir-raħal u kienu qed immorru għandha bil-flus. Marija, bla ma taf, staqsietu x'kienu jmorru jagħmlu għandha u kien dak il-ħin li dar lejha b'ħarsa kurjuża f'għajnejh. Ir-raġel paċpaċi qalilha x'kienu jmorru jagħmlu minn taht l-ilsien u komplajrrakkonta bid-dettalji u bl-ismijiet. Fl-aħħar qalilha li din kienet xi mara bla raġel imma ma setax jiftakar isimha. Kienet għamlet fortuna minn fuq erba' ġuvintur żgħar bħat-tifel tiegħu imbagħad spiċċat ma' wieħed ta' Sriedaq – kuntrattur mill-kbar – il kien imur għandha hu wkoll. Marija ħasbet bl-ikrah lejn dak l-anzjan itaqtaq fuq in-nies u qattli li ma kienx taf min hi meta f'daqqa waħda l-anzjan paċpaċi

qalilha li kien ftakar isimha u kien ġieħ f'rasu wkoll isem ta' Sriedaq ... kien jismu Rafel u dik il-mara li kien imantni Rafel u ż-żgħażaġħ diletanti l-oħra ma kienet hadd ħlief ... Marta.

Dik il-lejla, f'sodditha, Marija qolfot u esperjenzat mill-ġdid l-ġħira ta' meta ħasadha dak ir-raġel ta' taħt is-sellum. Fid-delirju ta' mal-lejl kien hemm misteru wieħed li qatt ma setgħet tifhem ... li hi tkissret għaliex ħabbet ... u Marta ... Marta stagħnat għax ma ħabbet qatt.